

ส่วนที่ 11

การถอนทะเบียนบริษัทร้าง

มีบริษัทจำกัดเป็นจำนวนมากที่ตั้งขึ้นมาแล้ว ต้องประสบกับความผิดหวังไม่อาจดำเนินการต่อไปได้ หรือบางทีก็ต้องหยุดกิจการตลอดไปกลายเป็นบริษัทร้างแต่ทะเบียนตามทางการยังมีชื่อของบริษัทนั้นอยู่ จึงอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชนทั่วไปได้ เช่น เป็นช่องทางให้บุคคลทุจริตถือโอกาสหลอกลวงและฉ้อโกงบุคคลอื่น ๆ ที่ไม่ทราบถึงสภาพอันแท้จริงของบริษัทนั้น ๆ ได้ กฎหมายจึงต้องบัญญัติให้ความคุ้มครองป้องกันบุคคลทั่วไปโดยให้มีการถอนทะเบียนบริษัทร้างนั้นเสีย

มาตรา 1246 (1) บัญญัติว่า “เมื่อใดนายทะเบียนบริษัทมีมูลเหตุอันสมควรจะเชื่อว่าบริษัทใดมิได้ทำการค้าขายหรือประกอบกิจการแล้ว ท่านให้นายทะเบียนมีจดหมายส่งทางไปรษณีย์ไปยังบริษัทนั้นเพื่อไปตามว่ายังทำการค้าขายหรือประกอบกิจการอยู่ประการใด หรือหาไม่

(2) ถ้านายทะเบียนส่งจดหมายไปแล้วมิได้รับตอบภายในเวลาเดือนหนึ่งไซ้ เมื่อสิ้นเวลาเดือนหนึ่งนั้นแล้ว ภายในสิบสี่วันต่อแต่นั้นไปให้นายทะเบียนมีจดหมายอีกฉบับหนึ่งส่งจดทะเบียนไปรษณีย์ไปยังบริษัท อ่างเท่าความถึงจดหมายฉบับแรกและแถลงว่ายังมิได้รับตอบหนังสือ นั้น กับว่าถ้ามิได้รับตอบจดหมายฉบับที่สองนี้ภายในเดือนหนึ่งนับแต่วันที่ถึงในจดหมายนั้นแล้ว จะได้ออกแจ้งความโฆษณาเพื่อการจัดซื้อบริษัทนั้นออกเสียจากทะเบียน

(3) ถ้านายทะเบียนได้รับตอบจากบริษัทว่า บริษัทมิได้ทำการค้าขายหรือประกอบกิจการแล้วก็ดี หรือมิได้รับตอบจดหมายฉบับที่สองนั้นเป็นประการหนึ่งประการใดภายในเดือนหนึ่งนับแต่วันที่ส่งไปก็ดี นายทะเบียนจะโฆษณาในหนังสือพิมพ์แห่งท้องที่ และให้คำบอกกล่าวเป็นหนังสือจดทะเบียนไปรษณีย์ไปยังบริษัทก็ได้ ว่าเมื่อล่วงเวลาสามเดือนนับแต่วันบอกกล่าวบริษัทนั้นจะถูกจัดซื้อออกจากทะเบียนและจะต้องเลิกวันแต่จะแสดงเหตุให้เห็นเป็นอย่างอื่น

(4) ถ้าในกรณีที่กำลังชำระสะสางบัญชีเลิกบริษัท นายทะเบียนมีมูลเหตุอันสมควรจะเชื่อว่าไม่มีตัวผู้ชำระบัญชีทำการอยู่ก็ดี หรือการงานของบริษัทได้ชำระสะสางตลอดแล้ว แต่รายงานแถลงบัญชีอันท่านบังคับไว้ว่าผู้ชำระบัญชีจะพึงต้องทำนั้น ยังมีได้ทำขึ้นสำหรับระยะเวลาหกเดือนนับแต่วันนายทะเบียนทำคำบอกกล่าวเรียกเอารายงานบัญชีและส่งทางไปรษณีย์ไปยังบริษัท หรือส่งไปยังผู้ชำระบัญชี ณ สถานที่อันปรากฏเป็นสำนักงานชั้นที่สุดของเขานั้นก็ดี ท่านว่านายทะเบียนจะโฆษณาในหนังสือพิมพ์แห่งท้องที่และส่งคำบอกกล่าวไปยังบริษัทเช่นอย่างที่ได้กล่าวมาในอนุมาตราก่อนนี้ก็ได้

(5) เมื่อสิ้นกำหนดเวลาดังจดแจ้งไปในคำบอกกล่าวนั้นแล้ว ถ้าบริษัทมิได้แสดงมูลเหตุมาเป็นอย่างอื่นก่อนนั้น ท่านว่านายทะเบียนจะจัดซื้อบริษัทออกเสียจากทะเบียนก็ได้ และในการนี้ให้ออกแจ้งความโฆษณาในหนังสือราชกิจจานุเบกษา และบริษัทนั้นก็ให้เป็นอันเลิกกัน ตั้งแต่เมื่อโฆษณาแจ้งความในหนังสือราชกิจจานุเบกษานั้น แต่ว่าการรับผิดชอบของกรรมการ ของผู้จัดการและของผู้ถือหุ้นทุก ๆ คนมีอยู่เท่าไร ก็ให้คงมีอยู่อย่างนั้นและพึงเรียกบังคับได้เสมือนดังว่าบริษัทยังมีได้เล็ก

(6) ถ้าบริษัท หรือผู้ถือหุ้น หรือเจ้าหน้าที่ใด ๆ ของบริษัท รู้สึกว่าต้องเสียหาย มิเป็นธรรมดาเพราะการที่บริษัทถูกจัดซื้อจากทะเบียนนั้นไซ้หรือบริษัท หรือผู้ถือหุ้นหรือเจ้าหน้าที่ยื่นคำร้องต่อศาลและศาลพิจารณาได้ความเป็นที่พอใจไว้ ในขณะที่จัดซื้อบริษัทจากทะเบียนนั้นบริษัทยังทำการค้าขายหรือยังประกอบกิจการงานอยู่ก็ดี หรือมิฉะนั้นเห็นเป็นการยุติธรรมในการที่จะให้บริษัทนั้นได้กลับคืนทะเบียนที่ดี ท่านว่าศาลจะสั่งให้กลับจัดซื้อบริษัทคืนเข้าสู่ทะเบียนก็ได้ และถ้าเช่นนั้นท่านให้ถือว่าบริษัทนั้นได้คงตั้งขึ้นยังตลอดมาเสมือนดังว่ามีได้มีการจัดซื้อออกเลย อนึ่งด้วยคำสั่งอันนั้นศาลจะสั่งและวางข้อกำหนดไว้เป็นประการใด ๆ ตามที่เห็นเป็นยุติธรรมด้วยก็ได้ เพื่อจัดให้บริษัทและบรรดาบุคคลอื่น ๆ เข้าสู่ฐานอันใกล้ที่สุดกับฐานเดิมเสมือนดังว่าบริษัทนั้นมีได้ถูกจัดซื้อออกจากทะเบียนเลย"

ตามอนุมาตรา 1 ถึง 3 เป็นการถอนทะเบียนบริษัทร้างในกรณีที่ *บริษัทไม่ทำการค้าขายหรือประกอบกิจการ* การที่นายทะเบียนจะทราบว่าบริษัทใดจะร้างหรือไม่นั้น นายทะเบียนจะดูจากการส่งสำเนาบัญชีงบดุล ถ้ากรรมการไม่ส่งสำเนางบดุลไปยังนายทะเบียนตามมาตรา 1199 วรรค 2 หรือไม่ได้ส่งสมุดทะเบียนผู้ถือหุ้นตามมาตรา 1139 วรรค 2 สิ่งเหล่านี้เป็นการฟ้องอยู่ในตัวว่าบริษัทหยุดกิจการ เมื่อนายทะเบียนเกิดความสงสัยเขาก็จะมีจดหมายไปไต่ถาม ตามอนุมาตรา 1 ถ้าไม่ได้รับตอบภายในหนึ่งเดือนนายทะเบียนก็จะปฏิบัติตามอนุมาตรา 2 แต่ถ้านายทะเบียนได้รับตอบจากบริษัทว่า บริษัทมิได้ทำการค้าขายหรือประกอบกิจการแล้ว หรือไม่ได้รับตอบจดหมาย *ฉบับที่สอง* ภายในหนึ่งเดือนนับตั้งแต่วันที่ส่ง นายทะเบียนก็จะปฏิบัติตามอนุมาตรา 3

ส่วนตามอนุมาตรา 4 และ 5 เป็น *การถอนทะเบียนบริษัทร้างในกรณีที่กำลังชำระสะสางบัญชีเลิกบริษัท* โดยนายทะเบียนมีมูลเหตุอันสมควรเชื่อว่าไม่มีตัวผู้ชำระบัญชีทำการอยู่ หรือกิจการงานของบริษัทได้ชำระสะสางแล้วแต่รายงานแฉลบบัญชีอันกฎหมายบังคับไว้ว่าผู้ชำระบัญชีจะต้องทำ นั้น ยังไม่ได้ทำขึ้น สำหรับระยะเวลาหกเดือนนับแต่วันที่นายทะเบียนทำคำบอกกล่าวว่าเรียกเอารายงานบัญชี

ส่วนตามอนุมาตรา 6 เป็นเรื่องการจัดตั้งด้านการถอนทะเบียนบริษัทร้างกล่าวคือถ้ามีการถอนทะเบียนบริษัทโดยไม่เป็นธรรมดา บริษัท, หรือผู้ถือหุ้น, หรือเจ้าหน้าที่ของบริษัท ก็จะยื่นคำร้องต่อศาลขอคัดค้านการถอนทะเบียน